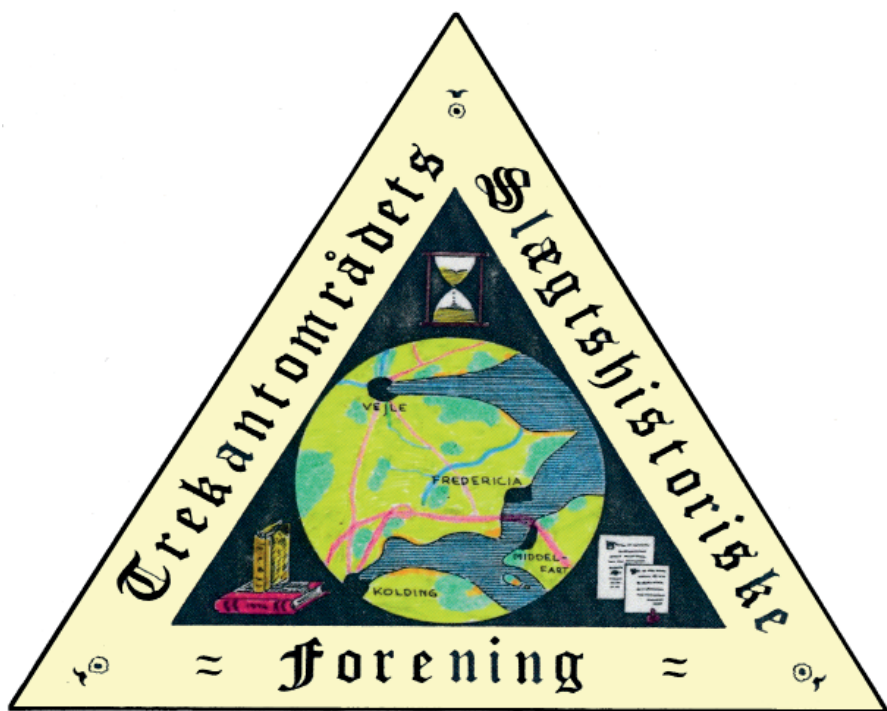

Slægts – Tidende

for

Trekantområdet

Udgivet af Trekantområdets Slægtshistorisk Forening

Nr.: 49

September

Sæson 2020/21

Bestyrelsen

- Formand:** Jesper Ratjen, Majvænget 66, 6000 Kolding
Tlf.: 75 51 80 63, e-mail: j.ratjen@stofanet.dk
- Næstformand:** Henning Lund, Sjællandsgade 37, 1.mf, 7000 Fredericia
Tlf.: 71 95 62 13, e-mail: kobmager@gmail.com
- Kasserer:** Jonna Qvortrup, Prangervej 82, 7000 Fredericia
Tlf.: 75 92 20 19, e-mail: jonnaqvortrup@hotmail.com
- Redaktør,** Henning Karlby, Rylevej 8, 5464 Brenderup, Fyn
Bibliotekar: Tlf.: 64 44 28 08, e-mail: karlby@privat.dk
- Webmaster:** Kai Aurbo, Borggårdsparken 38, 7080 Børkop
Tlf.: 26 24 83 15, e-mail: kaiaurbo@gmail.com
- Medlem:** Bodil Jakobsen,
Tlf.: 26 94 19 67, e-mail: ben.sonlive@gmail.com
- Suppleant:** Niels Thomsen, Agatvænget 7, 7000 Fredericia
(Moccamester) Tlf.: 40 45 26 73, e-mail: aase.niels.thomsen@gmail.com
- Suppleant:** Vibeke Karlby, Rylevej 8, 5464 Brenderup, Fyn
(ass.Moccamoster) Tlf.: 64 44 28 08, e-mail: karlby@privat.dk

Møder afholdes den 2. mandag i månederne september – april og ofte i samarbejde med Lillebælt Folkeuniversitet (FU). De begynder kl. 19.15 og afholdes normalt på LOKALHISTORISK ARKIV, Frederik Ills Vej 6, Fredericia. MEN vil indtil videre blive afholdt på ”Det Bruunske Pakhus” Kirkestræde 3.

Mødelokalet er åbent fra kl. 18.30, således at der er lejlighed til slægtssnak med individuel hjælp og rådgivning og til at benytte foreningens bibliotek. Møderne indledes med ”medlemmernes 10 minutter”, hvor der kan fortælles om gode oplevelser, givtige kilder, læses op, gives tips osv.

Udlån fra foreningens bibliotek sker i forbindelse med møderne og der vil altid være hjælp at hente til tydning af gotisk skrift, eller ideer til at komme videre.

Kaffe/te ”ad libitum”: 10 kr.

Medlemskab (inkl. abonnement på ”Slægts-Tidende”) pr. år 220 kr. – par 300 kr.

GÆSTER ER VELKOMNE. Gæstebilletter 50 kr. pr. foredrag.

Næste nr. udkommer 14. december 2020. Dead line for artikler: 1. december 2020.

<http://www.trekanten-slaegt.dk>

OBS!

På grund af skimmelsvamp-angreb i arkivkælderens på Lokalhistorisk Arkiv kan vi ikke være på læsesalen førend skaderne er udbedret. Den voluminøse samling af indbundne årgange af Fredericia-aviser fra kælderarkivet må midlertidigt opbevares på læsesalen, så der vil ikke være plads til mere end 12 personer i lokalet. (Corona-restriktionerne havde i forvejen begrænset antallet til 20, så det var alligevel ikke brugbart). Som erstatning er vi blevet henvist til de kommunale mødelokaler i

**Det Bruunske Pakhus, Kirkestræde 3,
Fredericia**

– så der vil vores foredragsaktiviteter finde sted indtil vi kan vende tilbage til Lokalhistorisk Arkiv.

”Det Bruunske Pakhus” blev i 1780’erne opført af Johannes Iver Bruun. Om ham og hans slægt kan man læse i Erik F. Rønnebechs interessante artikel “De Fredericia Bruuner” på:

http://fredericiashistorie.dk/html/fredericia/artikler/Bruunerne_i_Fredericia.html

En uægte søns far

Af Henning Karlby

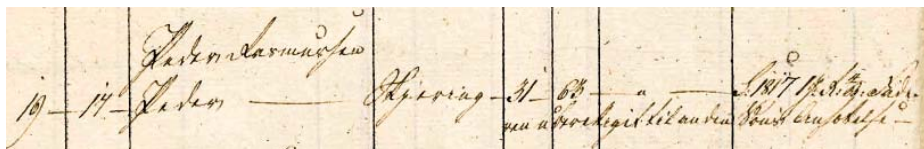
Anders Pedersen blev født den 17. januar 1819 i Karlby i Krogsbæk sogn, Sønderhald Herred, Randers amt, som uægte søn, dvs. uden for ægteskab, af moderen pige Karen Andersdatter i Karlbye og udlagt som barnefader blev Ungkarl Peder Pedersen af Schjering i Egaa Sogn.

Det første man undersøger er, om der er en alimentations sag. Karlbye ligger i Sønderhald Herred. Men her er ikke noget at hente. Alimentationsprotokollerne begynder i 1907. Egaa sogn ligger i Øster Lisbjerg Herred og deres alimentationsprotokoller er de samme som Sønderhald Herred.

Hvem er Peder Pedersen? Schjering giver ingen hit i krabsen.dk Stednavne og det giver heller ikke hit i digdag.dk. Men måske findes han i lægdrullen? Egaa sogn er måske ikke så stort omkring 1819. Det er let at finde lægdrullens nummer, det er nr. 7 i Randers amt.

Der er en hovedrulle i 1822, som er den første efter Anders fødsel i 1819. Det er da et forsøg værd.

Det viser sig hurtigt, at der kun findes én Peder Pedersen, som er over 18 år i rullen. Han står som nr. 19 med nyt nr. 17, hans fader er Peder Rasmussen. Han er født i Skjering, han er 31 år gammel, 63 tommer høj, i bemærkningen står der: S: 1817 1 J.R: 4/B Faderen uberetiget til anden Søns Ansetelse. (Faderen har således forsøgt at få en af sine andre sønner ind i stedet for Peder)

31 år i 1822 det betyder, at han er født omkring 1790 i Skjering, hvilket formentlig er det samme som Schjering, dvs. han er født i Egå sogn.

Der bliver kun født én, som får navnet Peder i perioden 1790 – 1792, hvor faderen hedder Peder Rasmussen. Faderen hedder ikke kun Peder Rasmussen hans fulde navn er Peder Rasmussen Marcussen. I kirkebogen står der: 1790 Die eod. (samme dag = Dom. 17 p. Trin) Lod: Peder Rasmussen Marcussen i Skjering en Søn nævnt Peder, Hans Hjemme – Daab offentlig Bekjendgjøre – Susceptrix (gudmoder): Jacob Andersens Hustru Dorthe Nielsdatter, ibid. – Testes: Marcus Rasmussen, Paul Sørensen Højen, And. Jørgenssen sen. og Afgl. Søren Skippers yngste Datter Dorothe Sørensdatter; Alle ibidem.

Nu kendes hans alder på et bestemt tidspunkt, det er desværre på det vanskelige tidspunkt med hensyn til Folketællinger. Men der kan jo forsøges med

1834, hvor han skal være ca. 44 år.

En søgning i ddd.dda.dk giver en Peder Pedersen, hvor alderen passer:

Folketælling 1834 – Egå sogn

Egaae Bye, et huus

Peder Pedersen, 44 år, gift, Huusmand og Dreier

Mette Mogensdatter, 22 år, gift, hans Kone

Peder Pedersen, 2 år, ugift, deres Barn

Elisebeth Rasmusdatter, 76 år, Enke, Aftægtskone.

Han har fået sig en ung kone, nu kan det være interessant at finde ud af, om det er den rigtige, der er kommet frem her.

Mette Mogensdatter er et godt navn at prøve videre med, det navn kan der ikke være mange af. 1845 får man fødested så det kan være interessant at bruge det i ddd.dda.dk

Folketællingen 1845 – Egå sogn

Niels Jensen Mundberg, 28, Gift, Husmand, Lever af fiskeri, Her i Sognet

Mette Mogensdatter, 33, Gift, Hans kone, Skjødstr.

Peder Pedersen, 13, Ugift, deres søn, Her i S.

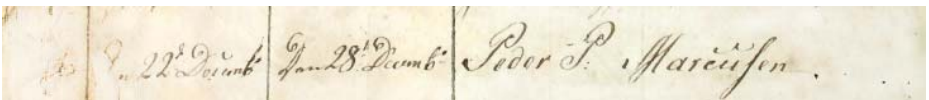
Hovsa – Mette har fået en ny mand – sønnen Peder passer med 1834 tællingen. Nu er det så 1840 tællingen, der skal forsøges med Mette Mogensdatter.

Niels Jensen Monberg, 23, Gift, Huusmand og dagleier

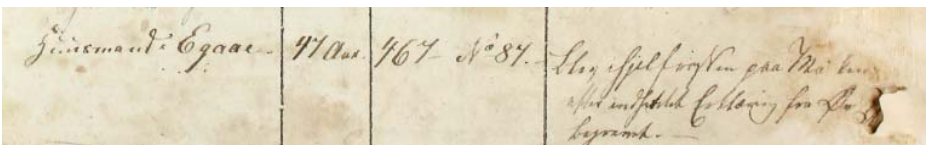
Mette Mogensdatter, 28, Gift, hans Kone

Peder Pedersen, 8, Ugift, deres søn.

Det ser ud til at Peder Pedersen er død i perioden 1834 – 1840. En gennemgang af kirkebogen fører da også til, at Peder Pedersen Marcussen døde den 22. december 1837 og bliver begravet 28. december. Huusmand i Egaa, 47 år gammel. I bemærkningen i kirkebogen står: Blev ihjelfrossen paa Marken efter indhentet Erklæring fra Øvrigheden begravet.

Jan 22^d Decemb^r Jan 28^d Decemb^r Peder P. Marcussen.

Juusmand: Egaae. 47 Aar. 467 N° 84. - Slag ihjel i vigen paa Marken
Efter indfattet Erklæring fra Øvrigheden
begravet.

Kristian Peter Højer Pedersen

Af Vibeke Karlby

I Slægts Tidenden nr. 40 fortalte Henning og jeg om at få ”Kød på familiekrøniken”. Der nævnte vi bl.a. min morfar Kristian Peter Højer Pedersen.

Jeg har nu snart i mange år været på jagt efter oplysninger om min morfar. Jeg vidste ikke ret meget om ham, fra han bliver konfirmeret 1884 og indtil han bliver gift 1909 med min mormor. Hvor befinder han sig i den periode, hvad laver han. Jeg havde læst i nyhedsbrevet fra Statens arkiver, at de nye farveskanninger af kirkebøgerne 1814 – 1900 er blevet digitaliseret og kan tilgås via [ancestry.se](https://www.ancestry.se), hvis man sidder på en dansk computer. Jeg søger derfor på <https://www.ancestry.se/search/collections/61607/> og finder da min morfar sammen med en Caroline Pedersen. Så blev jeg virkelig nysgerrig.

Han bliver gift den 10. september 1895 i Hørning kirke i Randers. I kirkebogen står følgende:

Ungkarl Christian Peter Højer-Petersen, Skolelærer og Kirkesanger i Skjørring Sogn, Sønderhald Herred, født i Meelholt, Ulsted Sogn i Kjær Herred, 5te Juni 1870 af Forældre: Murer Jens Petersen og Hustru Marie Magdalene Christensen, og konfirmeret 5te Oktober 1884 i Ulsted Sogns Kirke. – 25 Aar. –

Pigen Caroline Pedersen i Hørning By, født i Hørning By, Hørning Sogn i Sønderhald Herred, Randers amt, 5te April 1877 af Forældre: Indsiddet Jens Peter Pedersen (Trige) og Hustru Mette Kirstine Kondrup og konfirmeret 5te April 1891 i Aarslev Sogns Kirke. – 18 Aar. –

Forlovere: Jens Peter Pedersen Indsiddet i Hørning.
 Jens Peter Jensen Husmand i Hørning

Tillysning: a, bestilt 18de August 1895. b, Tillysning fandt Sted 1. Gang 25 August (11te S. e. Trin) 2. gang 1te September. 3. gang 8de September 1895
Vielsen fandt sted i Kirken og blev foretaget af Sognepræst Strodtmann i Aarslev.

Anmærkninger: Attest af 10de September 1895 fra Provst Langballe i Ørsted, at Brudgommen har berigtiget sin Enkeforsørgelse.

Nu var det med at se, hvad jeg kunne få ud af ancestry.

Barn af første ægteskab bliver født i Dronninglund på fattiggaarden den 7. juli 1897 og får navnet **Rikard Villiam Leo Petersen**. Forældre: Lærer og indlagt til Forsørgelse på Fattiggaarden Kristian Peter Høyer Petersen og hustru Karoline Petersen. 20 Aar.

I Kirkebogen fra Hørning Kirke står der ikke noget om fattiggaard, men under anmærkninger:

Forældrene ægteviede i Hørning Kirke 10de September 1895. Attest af 6te August 1897 fra Sognepræst Becker til Dronninglund om denne Fødsel. Attest om denne Daab afgivet 19de August 1897.

Lægdsrullerne

Flytter til 4. udskrivningskreds Tilgangsrullen – lægd nr. 211 Silkeborg købstad i året M nr. 51, her flytter han til 5-460-M-46

I lægdsrullen for 5. udskrivningskreds Tilgangsrullen – lægd nr. 460 Dronninglund i året M (1888) findes han således som nr. 46. Her flytter han til 2-203-M-5.

Lægds Nr. 460

Beg- stav.	Nr.	Den Børnepligtiges fulde Navn.	Fædrens eller Moderens Navn og Stilling.	Fødested.	Født lægd og født lægd.	Afdeling.	Mødt.	Hjemsendt
M	46	Kristian Peter Hans Rasmussen	Martin Jensen Rasmussen	Dronning- lund	18 20 d. 5. 6.		d.	d.
Bedeegninger: Jan 4-211-M-51								
2-203-M-5								

Han flytter altså til 2. udskrivningskreds lægd nr. 203 Sønder Kirkeby i året M nr. 5, men her står navnet på en anden person Niels Jørgen Rasmussen, født Sønder Kirkeby d. 22.11.1870.

Her forsvinder han, idet der som nr. 5 i den rulle, der henvises til, er altså opført en helt anden person. Jeg kikkede alle personerne igennem i den pågældende lægd, desuden kikkede jeg lægderne fra 200 – 215 igennem uden at finde ham. Det må konstateres, at han har flyttet meget rundt det år, eftersom han i samme år er blevet skrevet ind 3 gange. Jeg kontrollerede også om der skulle være skrevet forkert i rullen, derfor prøvede jeg 2-203-N-5, men det gav heller ikke noget resultat. Jesper fortæller; at når en ung mand forsvinder fra lægdsrullen, kan det være, fordi han er ”undermåler”, unge mænd under 157 cm blev ikke optaget til militærtjeneste.

Han bliver gift 1895 i Hørning dvs. 4. u. kreds lægd nr. 197.

I Hørning findes han ikke i lægdsrullen hverken i tilgangsrulle eller den omskrevne for 1895.

5	<p>Engelhart Christian Peter Højer-Pedersen, Handels- og Kjøbmand i Høring Sogn, Bønderhald Herred, født i Meckholt, Målså Sogn i Nyar Herred, 5te Juni 1870 af Forældre: Måner Jens Pedersen og Hedevig Marie Magdalene Christensen, og konfirmeret 5te Oktober 1884 i Målså Sogns Kirke. -</p> <p>- 25 Aar -</p>	<p>Ligev. Caroline Pedersen i Høring By, født i Høring By, Høring Sogn i Bønderhald Herred, 5te April 1877 af Forældre: Indsiddet Jens Peter Pedersen (Forsø) og Hedevig Mette Kirstine Kordrup, og konfirmeret 5te April 1891 i Karlebo Sogns Kirke.</p> <p>- 18 Aar -</p>	<p>Jens Peter Pedersen, Indsiddet i Høring. Jens Peter Jensen, Høimand i Høring</p>
---	--	---	---

Her er udsnit af kirkebogen fra Høring sogn 10. september 1895, hvor han bliver gift med Caroline Pedersen

Har søgt efter ham i Roskilde og Skt. Jørgensbjerg lægdsrulle 57 i rullerne for 1899, 1900, 1901 og 1902 uden at finde ham. Denne eftersøgning skyldes, at han er fundet i folketællingen for 1901 i Roskilde, se nedenfor.

Folketællinger

I Folketællingen 1te Februar 1901 Husliste no. 35 Patienter, Sct Hans Hospital finder jeg ham (ugift) i Roskilde amt, Sømme Herred, Skt. Jørgensbjerg Sogn, han opgiver til folketællingen, at han er Handelsagent og haft fast bopæl i sognet siden 1899. Under punkt 9 står der Kjøbenhavn for Sidste Bopæl før Tilflytning. Under punkt 13 står der et S, som viser sig at stå for sindssyg.

Sankt Hans Hospital

Da jeg finder ham som patient i folketællingen, slår jeg op under Sankt Hans Hospital – Københavns Stadsarkiv, Patientmandtaller:

I St. Hans Hospital, Patientregister D, 1897 – 1911 fundet følgende på side 502:

1899 Kbhn.: 14 Marts indkom i 3 Pleje mod Kautio af Inspektør Grundtrip Vestre Fængsel. Ordre 13/3 99. Patienten er ugift, Handelsagent, 39 Aar. (Her burde stå 29 år?)

Arrestdekret for Patienten er hævet under 22/3 99, hvorfor Omkostningerne

<p>Pedersen Christian Peter Højer</p>	<p>1899 Kbhn.</p>	<p>14 Marts indkom i 3 Pleje mod Kautio af Inspektør Grundtrip Vestre Fængsel. Ordre 13/3 99. Patienten er ugift, Handelsagent 39 Aar. - Arrestdekret for Patienten er hævet under 22/3 99, hvorfor Omkostningerne ved hans Hospitalophold er Fængselsbetalt med. - Patienten, der er forsvundet i Dømmehjælp Sogn, fra 13/3 99, henlægges her for den nærmeste Tid. - 1901 11 December overført til Høring Sogn. Udleveret fra Farsø d. 11/12 1901, og deporteret ud af Farsø d. 5/3 1902. -</p>
---------------------------------------	-----------------------	---

Selv om han rent faktisk er gift, lykkes det ham at bilde retten ind, at han er ugift.

ved hans Hospitalsophold er Fængslet uvedkommende.

Patienten, der er forsørgelsesberettiget i Dronninglund Sogn fra 23/3, henligger her for Kommunes Regningen.

1901: 11 December overlagt til Plejestiftelsen.

Udskreven paa Prøve d. 11/12 1901 og definitivt udskreven d. 5/3 1902

Ude i venstre side (forsiden) står der også: Politiets efterretninger navneregister.

Politiefterretninger

Her er fundet følgende i bladet Politiefterretninger Nr. 7 tirsdag den 17. Januar 1899:

Strafattester ere rekvirerede af:

6) Københavns Kriminal- og Politirets 5. Kriminalkammer for Christian Peter Højer Petersen, født den 5 juni 1870 i Melholt, Dronninglund Sogn, forsaavidt straffet.

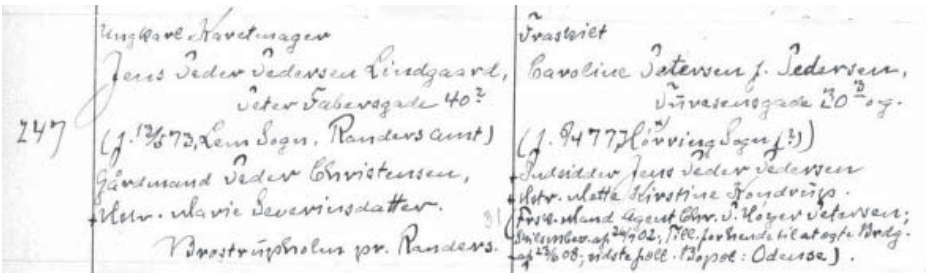
I Politiefterretninger Nr. 36 lørdag den 25. Marts 1899:

Af Retten Løsladte

Christian Peter Højer Petersen (Melholt), 28 Aar. Sct. Hans Hospital. [16740]
Dette nr. er et generaliebladsnummer. Generaliebladene eksisterer ikke mere, men der findes kopier af dem rundt omkring i Københavns Politis og domstolens arkiver på Rigsarkivet.

Politiets registerblade

Jeg har også søgt ham i Politiets registerblade. Normalt skal man have et registerblad, som skal følge en rundt til de forskellige politikredse. Men det lykkes faktisk min morfar at få oprettet 3 registerblade i den tid han opholder

Jeg har ikke kunnet finde skilsmisepapirerne, at han bliver skilt i 1902 fremgår af Carolines bryllup i Sankt Andreas sogn i København 1908.

Her står med småt: Frsk Mand Agent Chr. P. Høyer Petersen; Skilsmisbev. af 26/7 02; Till. for hende til at ægte Brdg. af 23/6 08; sidste fæll. Bopæl: Odense.

sig i København i årene 1898, 1899 og 1901.

Et rygte er nu blevet delvist aflivet

Jeg har, efter min mor døde, fået at vide, at min morfar vist havde været gift før han mødte min mormor. Han skulle have 2 piger med denne første kone, men det var så ikke helt sandt.

Jeg fik derimod en masse andre nyheder.

En mærkelig mand

Han bliver som nævnt ovenfor gift i 1895, han bliver faktisk skilt fra den første kone i 1902. Da hun gifter sig igen, oplyser hun til kirkebogen, at hun er fraskilt kone. Men da Christian Peter bliver gift med min mormor, står der i kirkebogen, at han er Ungkarl. Hvilket passer meget godt med hans opførsel med hensyn til politiets registerblade og måske også lægdsrullen, hvor det er lykket ham at snyde systemerne.

Kristian Peter Højer Pedersen var en lille mand med et heftigt temperament. Han var meget mindre end hans kone, når de blev fotograferet sammen havde han ofte en høj hat på og efter sigende stod han på en skammel, derfor kan man aldrig se hans fødder på familiebilleder.

Har du svenske aner?

af Jesper Ratjen, formand

Hvis du har, er der måske ikke noget nyt at erfare gennem denne artikel, men for mig har det været en helt ny, epokegørende (og meget tidrøvende) opdagelse: *De svenske kirkebøger og andre kilder fra før ca. 1949* ligger indscannede frit og gratis tilgængelige på det svenske Riksarkivets hjemmeside: <https://sok.riksarkivet.se>

Riksarkivet

Sök i arkiven

(Materiale som er yngre end 70 år vises ikke. Materiale som er mellem 70 og 110 år gammelt kræver *indlogging*. Det kræver alene en *använderkonto* – som bestilles fra Riksarkivet med et klik. Det

er gratis. Muligvis er det nyt? – For jeg tror, at de fleste, som søger i svenske kilder har et dyrt? abonnement hos »Arkiv Digital« [<https://www.arkivdigital.se/>], hvis scanninger angiveligt er i farver! – og vist tilbyder en række andre tjenester.

Jeg holder mig til den gratis service fra Riksarkivet: (med indlogging for kilder yngre end 1909).

På Riksarkivets hjemmeside vælges: *Digitala forskarsalen* – så kommer du ind på siden: *Mest använda specialsök*

Man kan her vælge, om man vil søge i gruppen af digitaliserede (d.v.s. indscannede) arkiver eller databaser (indtastede kilder).

De består af:

Digitaliserede arkiv

Domstolsarkiv

Kyrkoarkiv

Mantalslängder 1642-1820

SCB födda, vigda, döda 1860-1948

Databaser

Bouppteckningar

Folkräkningar (Sveriges befolkning)

Frigivna straffarbetsfänger

Rosenbergs geografiska Lexikon

Herunder kan man desuden vælge linket: *Se fler specialsök* – og få en sværm af flere muligheder. Jeg har bl.a. haft glæde af »*Generalmönsterrullor*«, som omfatter soldater i stort set alle svenske regimenter 1660-omk.1900.

De *digitaliserede arkiver* er scanninger af originalkilder (som vi kender det fra *arkivalieronline*)

Databaser er indtastede - og dermed søgbare kilder (som vi kender det fra Dansk Demografisk Database ddd.dda.dk)

1) **Domstolsarkivet**. [vælg församling=sogn, län] Her finder man *Bouppteckningar* (Skifter) som ligger i de forskellige *Häradsrätt arkiv* (Herredsretsarki-

ver).

Der synes at være et meget lille antal skifter og tilsyneladende ingen navneregistre. Nok ikke noget man skal satse på?

Derimod:

2) **Kyrkoarkivet**, [vælg församling, län] som omfatter et væld af gode arkivalier:

»Husförhörlängder« [längder=lister] – som fra 1895 skifter navn »församlingsböcker«;

»Flyttningslängder« (evt. opdelt i Inflyttning / Utflyttning);

»Födelse- och dopböcker«;

»Nattvårdsgäster« (Nadvergäster/kommunion),

»Död- och begravningsböcker«;

»Inflyttningsattester«.

Alt tilbage fra slutningen af 1700årene og et stykke ind i 1900årene.

3) **Mantalslängder** (1642 – 1820) [vælg län, församling] som er lister over skattebetalende husstande helt tilbage fra midten af 1600-årene, noteret efter bopæl på mandens navn med et ”och H”, hvis han er gift. Alder angives ikke. Børn nævnes ikke med navn, men en evt. tjenestedreng eller -pige, med deres fornavn. Logerende / indsiddere ”Ihs” [inhysa] med navn. Derudover angives bare summen af registrerede egenskaber ved personerne med et tal i en tabel. (Nogle skatteobjekter er ret spøjse):

Inhy- ses Ejnen	Uteflutne ur Mantel	Summa Personer.	Tor- pares	Fön- ster Lufter	Handar	Equlpager	Rum med	Fick-ur	Ryttars, Soflärars och Bismans- Hufvur, som bruka Sidentyg
Qvinnor	For andra orter		Allmogem som nyttja Tobak	3 0 rullt.	Onyttige 3 1 Kdr	Opne Wagnar	förgylta Meubler	Personer som bära 2 Ur	For rättighet at spela kort
Män	Minderlige			3 1 Mill. 0 rullt.	Lagt-Handar	Öfverlägga Wagnar	Siden Meubler	At diverse Metall	At Gold
Pigor	Öfverlige			Utläde-Keppeland		Öfverlägga Wagnar	Siden Tapeter		
Drottur	Summa Mantalskrifne			Dagsverken i veckan		Öfverlägga Wagnar	Allmogens Chaffé-kärror		
Söner						Öfverlägga Wagnar	Jagtvagnar och Chaffier		
Son- Hufvur						Öfverlägga Wagnar	Öfverlägga Wagnar		
Mågar						Öfverlägga Wagnar	Öfverlägga Wagnar		
Hufvur						Öfverlägga Wagnar	Öfverlägga Wagnar		
Männer						Öfverlägga Wagnar	Öfverlägga Wagnar		

Udsnit af tabelhovedet Mandtalslänge 1810 [Glimåkra, Skåne län]

Brug af tobak, antal oplukkelige vinduer [Fönsterlufter], hunde, vogne, værelser med silketapper / - møbler, forgyldte møbler, besiddelse af lommeur [fick-ur] af guld el. andet metal, evt. 2 lommeure, tilladelse at spille kort, militærpersoners hustruer, som går med silkekjoler)

4) **SCB födda, vigda, döda 1860-1949** [vælg församling, län] er lister som samtlige sogne hvert år siden 1860 udskrev fra kirkebøgerne over de tre nævnte hændelser med navne og datoer og indsendte til Statistiska Central

Byrån (SCB). De kan betragtes som et navnerregister til et givet års kirkebøger. De giver en hurtig og nem oversigt til opslag i selve kirkebogen, som har flere oplysninger.

»Kyrkoarkiverne« skal have lidt mere omtale, da de er særdeles fyldige og nemme at gå til, idet de er indexerede. D.v.s. at en menu i venstre side af den scannede kirkebogsside i en kronologisk ført kirkebog med sektioner af de forskellige ministerialia, kan man ved at klikke på f.eks: *Døde 1812* blive ført hen til netop det opslag, hvor *døde og begravne 1812* begynder. Særdeles praktisk!

Husförhörslängderne er et helt kapitel for sig. De er en særlig svensk specialitet og en guldgrube af vigtige oplysninger. De forekommer typisk fra midten af 1700årene. Sognepræsterne skulle holde rede på sognebeboernes kristendomsundersøgelser og skrev lister over samtlige beboere, incl. karle og piger; bopæl efter bopæl med *erhverv, navn, fødselsdato og fødested*. (og bedømmelse af voksnes læsefærdighed og kristendomskundskab samt evt. bemærkning om vandel: Straf for tyveri eller uægte født barn eller andet præsten syntes skulle bemærkes). Hvert bosted (adresse) har sin egen side. Når en person flyttede eller døde blev navnet overstreget (stadig læsbart) og flyttedato og ny bopæl noteredes eller dødsdato. Hvis flytningen var til en anden lokalitet i sognet, blev det angivet hvilken side i Hfl personen var overført til, da – som nævnt – hvert bosted havde sin egen side, så befolkningsændringerne på et givet bosted ses som udstregninger og tilføjelser indenfor det åremål, som listen omfattede. Typisk 5 eller 10 år. Husforhøret blev foretaget hvert år, så ændringer blev straks registreret. Alle personer blev hver gang nævnt med navn, fødselsdato og fødested, så man får en ret sikker personidentifikation. Efter udløbet af 5- eller 10års perioden påbegyndtes en ny periode. D.v.s. at det modsvarer en folketælling hvert 5. eller 10.år for et givet bosted/adresse.

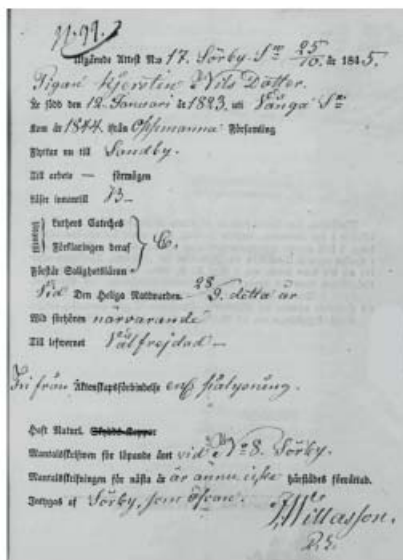
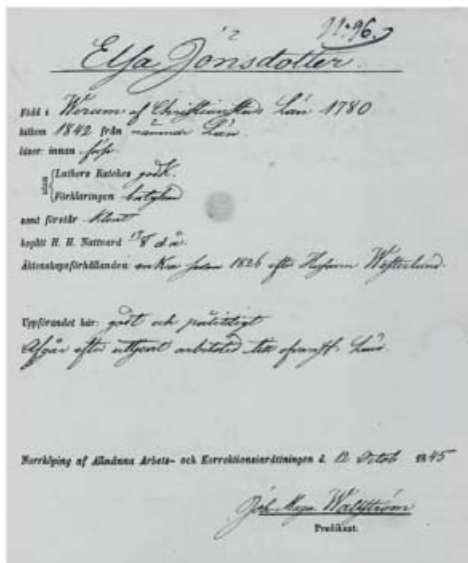
Flyttningslängderne [-listerne] er en anden speciel svensk kilde.:

Hvis en person ville flyttet fra ét sogn til et andet, skulle vedkommende medbringe en »Utgående Attest« fra sognepræsten i fraflytningssognet.

Attesten oplyser om navn, fødselsdag og fødested. Evt. hvornår og hvorfra de i sin tid var kommet og angivelse af hvortil de nu rejser. Denne attest skulle de aflevere til tilflytningssognets sognepræst, som skulle bruge oplysningerne, som også omfattede den tilflyttedes læsefærdighed og kristendomsbegreb; hvor og hvornår de sidst havde været til alters, om de var gift og om de havde haft kopper og hvor de var opført i en mandtalsliste. Alt for at præsten kunne indskrive den ankomne person med disse egenskaber i sognets husförhörslängde. Det gjorde han og gemte attesten som bilag til flyttningslängden, hvor vi i dag kan finde dem under betegnelsen: *Inflyttningsattester*. (I modsætning til de

danske skudsmålsbøger var disse attester officielle dokumenter og blev derfor arkiveret i kyrkoarkivet). Selve flyttingslængden er en liste, som vi kender dem fra de danske Til- og afgangslister i kirkebøgerne; – her med henvisning til flytteattestens nummer.

Eksempler på et par inflyttningsattester:

Stoby Kyrkoarkiv 2 Inflyttningsattester, som var utgående fra hhv. Norrköping og Sörby. De kan se lidt forskellige ud. Anttosten (tv) vedr. enken Elsa Jönsdotter er speciel, fordi hun er løsladt fra en arbejdsanstalt i Norrköping, hvor hun har været indsat 1842-45 i spindehuset for tyveri. Hendes enkestand siden 1826 skyldes, at hendes mand, husaren Sven Westerlund i december 1825 var blevet henrettet for røveri og mord. [Jfr. Kristianstads kirkebog]

– Så er der:

Databaserne: (indholder kun, hvad nogen har indtastet)

Bouppteckninger (= skifter)

Søg på: Fornavn, Efternavn, Hemort (=by/landsby), Hemförsamling (=sogn), Årstal fra - til – eller bare en af parametrene og se, hvad der kommer frem. Ved nogle skifter er der billedlink til den scannede kilde.

Folkräkningar (Sveriges befolkning) =Folketællinger

1860, 1870, 1880, 1890, 1900, 1910, 1920, 1930

Søg på: Fornavn, Efternavn, Födelsår, Län, Hemförsamling og tællingsår.

[Som ved ddd.dda : Kun det indtastede, men desuden billedlink til den originale kilde]

[kun 1880, 1890 og 1900 synes indtastet marts 2020]

Frigivne straffarbejdsfanger [1876-1939] – med forbryderfotos!

Søg på: Fornavn, Efternavn, Fødselsår

Afskrift efter scannede registerkort med fangens data og portrætfoto, [både afskrift og scanne-billede vises]

Rosenberg [Rosenbergs geografisk-statistiske handlexikon över Sverige 1882-83]

Søg på: Församling, Härad, Län – eller fritext

Giver oplysning om stednavne i det valgte sogn

En helt anden database er:

DDSS - Demografisk Databas Södra Sverige – <http://www.ddss.nu/>

– som omfatter Skåne, Halland og Blekinge

Den har databaser vedr. kirkebogsoplysninger indtil 1895 (endnu kun indtastede data fra 210 sogne)

På forsiden vises et kort, man kan klikke på og se herredsnavne og -grænser.

– Klik på et herredsnavn og se en liste over sognene og tidsrum for deres kirkebøger.

– Klik på sognenavnet og få oplysninger med foto af kirken og visning af topografiske kort.

(Vælg visning med PNG)

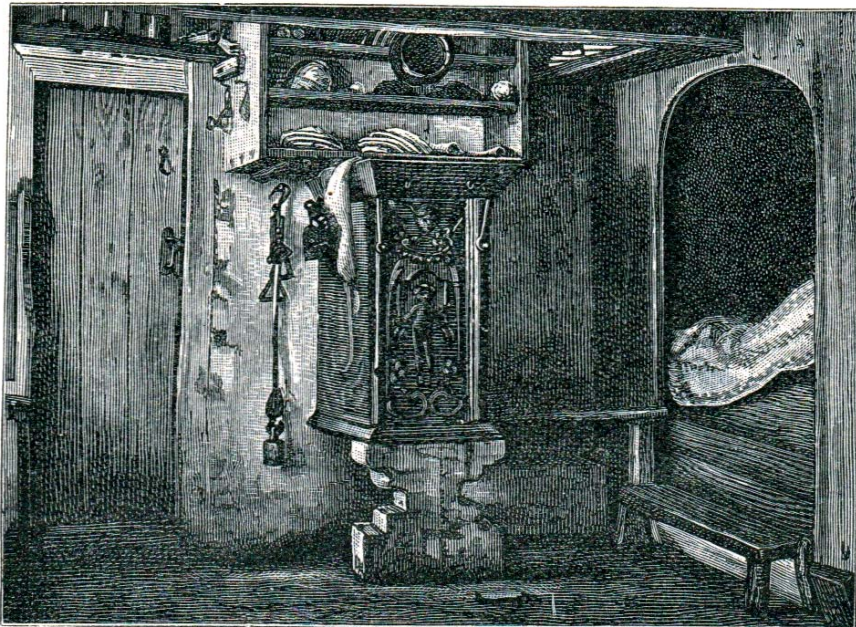
The screenshot shows the Riksarkivet website interface. At the top, there is a navigation bar with the Riksarkivet logo and search options. Below the navigation bar, there are four main sections: 'START', 'DIGITALA FÖRSKARSALÉN', 'NATIONELL ARKIVDATABAS', and 'OM SÖKTIJNÄSTEN'. The 'Sök i arkiven' section is highlighted, and it contains a search bar and a list of search options. A pink box on the right side of the page contains a message about COVID-19 restrictions on access to the archives. The 'Digitala forskarsalen' section is also visible, with a search bar and a list of search options. The 'Nationell Arkivdatabas (NAD)' section is also visible, with a search bar and a list of search options. The 'Samsökning' section is also visible, with a search bar and a list of search options.

Fra et valgt sogn er der desuden et link til ”Kyrkoarkivförteckningen i NAD” [National Arkivdatabas], som leder direkte til det ovenfor nævnte Kyrkoarkivet fra Riksarkivet.

*Der er her I
begynder, når
I skal arbejde
med de svenske
aner.*

Lidt snak om skifter

af Jesper Ratjen, formand

29. Stue fra Salling. Jærn-Bilæggerovn paa en muret Fod, paa den en Kasse til at tørre Malt i, over den en Rif til Tallerkener og Fade, paa hvilken der hænger et Fyrfad m. m.; til venstre for Kaffelovnen en Vægt og et Strygejærn, til højre for den et luffet Sengested. (Skive=Eggen.)

[Ill. fra H.F. Feilberg: Dansk Bondeliv, 1910]

Som bekendt er skifter gode kilder. Først og fremmest fordi de fastslår nogle familierelationer. Ægtefælle og børn nævnes ved navn, samt eventuelle andre nære slægtninge. Dernæst får vi oplysning om den afdødes økonomiske forhold - hvorunder ikke mindst registreringen og vurderingen af indboet er interessant:

Vi står her på 30.dagen efter dødsfaldet med vurderingsmændene i den trange stue, – nok omgivet af en efterladt ægtefælle og børn samt tilrejsende arvinger. Skifteskriveren har sat sig med et ark stemplet papir og blækhuset foran sig – klar med fjerpenen til at modtage diktat fra vurderingsmændene.

Som oftest synes de at være begyndt med det bord, som skriveren har sat sig ved:

I Dagligstuen

<i>Eet Fyhrbord med Skab under</i>	1 rd	2 mk	-
<i>En Bænk ved Bordet</i>	-	2	-
<i>En løs Bænk</i>	-	2	-
<i>4 stk Hyllefielle</i>	-	3	-
<i>En lille Ræk</i>	-	-	8
<i>3 stk Træstoele</i>	1	4	-
<i>En Bøsse</i>	2	-	-
<i>En Rist</i>	-	-	4
<i>En Ildklemme</i>	-	1	-
<i>Et opslaaet Fyhr Sengested med Omhæng</i>	-	1	-

Derudi:

<i>En Graastr. ulden Overdyne</i>	4	-	-
<i>En blaastr. Linnet Underdyne</i>	3	-	-
<i>En rødstr. Do</i>	1	4	-
<i>En lang Hovedpude</i>	-	4	-
<i>En kort Do</i>	-	2	-
<i>2 stk korte Do med Betræk</i>	-	3	-
<i>Et pr. Blaargarns Lagener</i>	1	-	-

I Den anden Stue

<i>3 stk. Stoele</i>	-	-	12 sk
<i>Et blaat Klædeskab</i>	3	-	-

Derudi:

<i>En blaae Hvergarns Kiol</i>	2	-	-
<i>En Klædes Kofte</i>	1	4	-
<i>En Skind Do</i>	1	-	-
<i>En brun Hvergarns Kofte</i>	1	2	-
<i>En blaa Klædes Kiol 2</i>	2	-	-
<i>En Callemankes Trøje</i>	1	-	-
<i>En Do Brystdug</i>	-	5	-
<i>Et pr hvide Uldstrømper</i>	-	1	8
<i>Et Rejseslag</i>	-	2	-
<i>Et stk Hvergarn Ulden Trøje</i>	-	4	-
<i>En Hvergarn Brystdug</i>	-	3	-
<i>En graa Vadmels Kiol</i>	1	2	-
<i>En gl. Do Kofte</i>	-	3	-
<i>2 stk brogede Halsklæder</i>	-	3	-
<i>En gl. Hat</i>	-	1	8
<i>5 stk Skiorter á 24 sk er</i>	1	1	-
<i>En gl. Hue</i>	-	-	4

Udsnit af 1/3 af: Skifte efter Gaardfæster Hans Madsen Gierskov 21. november 1796. Østrup-gaard Gods.

(Vi er i Skeby sogn på NØ-Fyn på vestbredden af Odense Fjord)

Vi kender opremsningen af de mange genstande – ind imellem med betegnelser, som vi ikke kender og derfor også kan have svært ved både at læse og forstå, hvad betyder.

En Gaasebænk med 2 Rum – 4 stk Hyllefielle – En lille Ræk – Et pr. Blaargarns Lagener – En blaae Hvergarns Kiol – En Klædes Kofte – En Callemankes Trøje – En Do Brystdug – Et Rejseslag – En graa Vadmel's Kiol. Hvad er det? – Men vi er jo vant til at skulle slå op i bøger eller på nettet, så det gør vi::

Møbler: *Gaasebænk*: Bænk med rum under sædet lukket med skydelåger til rugende gæs eller høns. *Hyllefiel*: Bræt (fjæld) ophængt som hylde. *Ræk*: ”Tallerkenrække”. Kan jfr. illustrationerne bl.a. også kaldes: *Rik*, *Kandebord*. Mange betegnelser kan være egnsbestemte. Tekstiler: *Blaargarn*: Den ringeste kvalitet hørgarn; spundet af de korteste taver, som ved heglingen blev siddende i heglen. *Hvergarn*: Af werk=blår. Stof med islæt af uldgarn med trend af hør/blår og ofte vævet i farvestrålende mønstre og brugt til festtøj: Kvindens skørt og mandens vest. *Klædes Kofte*: Klæde er et let uldent stof. Ofte indført fra England. *Kofte*: Lang mands-trøje. *Callemankes Trøje*: Trøje af halvulent, atlaskvævet, sribet, ensfarvet stof med blank overflade. *Brystdug*: Ærme-løs undertrøje til mænd. Ofte af kostbart stof. *Vadmel*: Groft, hjemmevævet, uldent, oftest ensfarvet stof til dagligtøjet. *Kiol*: 3/4 lang frakke til mænd båret over trøjen. Jaså! – Sådan kan man hele tiden blive kloge!

Den indledende illustration [Stue fra Salling] og den følgende: [Stue fra Kalundborg-egnen] viser noget generelt. Stuens centrale ”møbel” – en bilægger-jernkakkellovn, hvor indfyringen bekvemt sker gennem væggen fra det tilstødende skorstensrum, er selv om den utvivlsomt har været kostbar at anskaffe og derfor har stor værdi, oftest ikke er medtaget i skiftets indbo-opgørelse, idet den tilhører husets nagelfaste inventar og derfor indgår i ejendomsværdien, som kun vedrører en husejer, – ikke en fæster. Det samme gælder et indbygget sengested – en alkove el. hulseng. Kun hvis et sengested ses særskilt værdisat, er der tale om en fritstående (og flytbar) seng. De største værdier i et almindeligt hjem er sengens indhold af dyner og puder, hvilket afspejler det fornødne store ressourceforbrug førend dyne- og pudevår kan fyldes med de ligeledes værdifulde fjer og dun.

Fårene skal opfostres og passes, ulden klippes, vaskes, kartes, spindes til en tynd tråd, farves og som uldent islæt væves tæt til ”olmerdug” over en trend af hørgarn. Hørrer er en markafgrøde, som efter modenhed skulle ruskes, sættes

i neg, vejres, knevles, rødes i vand, tørres over ild, brydes, skættes, hegles og siden spindes til garn inden vævningen. Ikke noget at sige til at tekstiler var blandt det mest værdifulde indbo.

28. Stue fra Kalundborg-Egnen. Jærn-Bilæggerovn med Messingfad ovenover og Messingdupper til at varme Hænderne paa; til højre for Kaffelovnen over Døren er et „Kandebord“ med Tallsfener.

[Ill. fra H.F. Feilberg: Dansk Bondeliv, 1910]

Gammel-mor eller -far har rejst sig fra puden i stolen i kakkellovns krogen og måske lagt sig på den seng, som skimtes i venstre side.

Skrukhønen, som også har været stedmor for et par ællinger er ude af gåsebænken, hvor den har sin rede, for at nippe lidt foder.

Det kunne være morsomt som praktisk øvelse ved besøg på et frilandsmuseum at stå som en vurderingsmand og opregne stuens mange genstande. Det burde vi prøve ved lejlighed!

